

Actualisatie Nationaal Plan Energiesysteem geeft richting, nu tijd voor uitvoering

Het geactualiseerde Nationaal Plan Energiesysteem beschrijft hoe het kabinet het energiesysteem richting 2040 wil ontwikkelen, op weg naar een klimaatneutraal Nederland in 2050. De keuzes in dit plan bepalen mede of huishoudens en bedrijven tijdig toegang krijgen tot betrouwbare, betaalbare en duurzame energie en welke infrastructuur daarvoor nodig is.

Netbeheer Nederland waardeert dat het kabinet het energiesysteem als geheel bekijkt en meer aandacht geeft aan uitvoering, betaalbaarheid en weerbaarheid. Ten opzichte van het NPE uit 2023 kiest het kabinet voor een realistischer ontwikkelpad. De verwachtingen voor waterstof zijn bijgesteld en er is meer aandacht voor netcongestie, industrie, flexibiliteit, CCS en groen gas. Ook bevat het NPE een beleidsagenda met belangrijke besluiten voor de periode 2026 tot en met 2029.

Het NPE biedt daarmee een basis om samen door te bouwen aan een energiesysteem in balans. Dat vraagt om uitbreiding van de energie-infrastructuur waar dat nodig is, een betere benutting van de bestaande infrastructuur en duidelijke keuzes over waar en wanneer energie wordt opgewekt en gebruikt. Elektriciteit, duurzame gasen en warmte moeten daarbij in samenhang worden ontwikkeld. Zo ontstaat ruimte voor woningbouw, economische ontwikkeling en verduurzaming en blijven de kosten van het energiesysteem zo beheersbaar mogelijk.

Het NPE geeft richting, maar veel moet nog worden uitgewerkt. Voor verschillende maatregelen is nog geen financiële dekking geregeld. Ook zijn nog keuzes nodig over de infrastructuur voor de industrie en over de duurzame invulling van het regelbare vermogen dat nodig is wanneer zon en wind onvoldoende energie leveren.

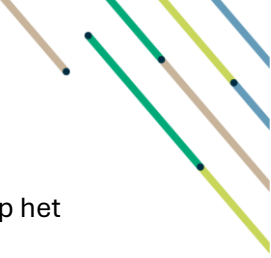
Daarbij is extra aandacht nodig voor huishoudens die hogere energiekosten moeilijk kunnen dragen of niet zelfstandig kunnen investeren in verduurzaming. Gerichte ondersteuning moet hen helpen hun energiegebruik en energierekening structureel te verlagen. Zo blijft verduurzaming ook voor deze huishoudens bereikbaar.

Het is nu aan het kabinet om de richting uit het NPE samen met medeoverheden, netbeheerders en marktpartijen te vertalen naar concrete besluiten en uitvoering. Dat vraagt om scherpe keuzes, voldoende financiële middelen, stabiel beleid en een goede afstemming van vraag, aanbod en infrastructuur. Netbeheer Nederland brengt daarbij graag zijn kennis van het energiesysteem en de uitvoerbaarheid van infrastructuur in. Zo wordt het NPE meer dan een visie op papier en zetten we flinke stappen naar een betrouwbaar, betaalbaar en weerbaar energiesysteem. Op vijf punten vragen de netbeheerders het kabinet om door te pakken.

1. Zet maximaal in op groen gas en erken de slimme hybride warmtepomp als mogelijke eindoplossing

Het NPE erkent dat de hybride warmtepomp een belangrijke verduurzamingsoplossing is voor woningen die nog niet volledig elektrisch kunnen worden verwarmd. Ook zet het kabinet in op verdere opschaling van groen gas en slimme aansturing van warmtepompen. Dat zijn belangrijke stappen.

De slimme hybride warmtepomp is echter meer dan alleen een tussenoplossing. In combinatie met groen gas kan deze voor een gericht deel van de woningen en buurten een betaalbare en volwaardige eindoplossing zijn. Dat geldt vooral op plekken waar een warmtenet of volledig

elektrische warmtepomp technisch moeilijk, maatschappelijk duur of door beperkingen op het elektriciteitsnet niet goed uitvoerbaar is.

Zet daarom maximaal in op de productie en import van groen gas en sluit de slimme hybride warmtepomp niet bij voorbaat uit als eindoplossing. Maak daarnaast zowel hybride als volledig elektrische warmtepompen standaard slim aanstuurbaar. Zo kunnen huishoudens verduurzamen op een manier die past bij hun woning en omgeving, houden we verschillende routes open en benutten we het elektriciteitsnet beter.

2. Wetgeving alleen leidt niet tot versnelling warmtenetten.

Het kabinet heeft de ambitie voor collectieve warmte bijgesteld naar 200.000 extra aansluitingen in 2030. Het NPE noemt maatregelen om de uitvoering te ondersteunen. Dat zijn belangrijke stappen, maar het is nog niet zeker dat daarmee voldoende projecten daadwerkelijk van de grond komen.

Reserveer daarom voldoende financiële middelen en passende instrumenten die de risico's voor warmtebedrijven, gemeenten en bewoners beperken zoals een Warmtenetten Investeringssubsidie (WIS), kostendekkende tarieven en een waarborgfonds. Geef ook snel duidelijkheid over de verdere opschaling na 2030.

Gemeenten en warmtebedrijven staan klaar om aan de slag te gaan met circa 180.000 aansluitingen vóór 2030. Zonder de hierboven genoemde financiële randvoorwaarden worden deze aansluitingen niet gerealiseerd en komt de beoogde opschaling niet van de grond. Bewoners kunnen dan geen betaalbaar aanbod krijgen, investeringen blijven uit en gemeenten kunnen hun regierol niet effectief invullen.

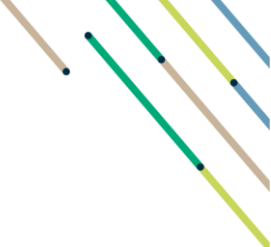
Reserveer bij de Voorjaarsnota 2027 voldoende middelen om de geplande warmtenetten vóór 2030 daadwerkelijk te realiseren, en geef duidelijkheid over de financiële randvoorwaarden na 2030.

3. Geef bedrijven en netbeheerders tijdig duidelijkheid over de benodigde infrastructuur

Het NPE kijkt uitgebreider dan het eerdere NPE naar de toekomst van de industrie. Het kabinet erkent dat verschillende verduurzamingsroutes naast elkaar nodig zijn. Afhankelijk van het productieproces en de locatie kunnen elektrificatie, waterstof, CCS, groen gas, duurzame koolstofstromen onderdeel zijn van het toekomstige energiesysteem. Hybride toepassingen waarbij bijvoorbeeld elektriciteit en waterstof gecombineerd worden zijn op ook lange termijn efficiënte oplossingen. Ook krijgt de ontwikkeling van voldoende vraag naar duurzame energie meer aandacht.

Die richting moet per industriecluster worden vertaald naar afspraken over welke infrastructuur waar en wanneer nodig is. Bedrijven moeten duidelijk maken hoe hun toekomstige energievraag eruitziet. Het Rijk, industriële bedrijven en netbeheerders moeten vervolgens samen afspraken maken over elektriciteitsnetten, waterstof- en CO₂-infrastructuur, opslag en de ontwikkeling van voldoende duurzame energie.

Daarbij moeten kip-eiproblemen tijdig worden doorbroken. Voor het landelijke waterstofnet wordt infrastructuur deels ontwikkeld voordat de volledige vraag vaststaat. Voor elektriciteitsinfrastructuur geldt dat wachten op volledig zekere vraag ertoe kan leiden dat infrastructuur te laat beschikbaar komt. Maak daarom duidelijk welke infrastructuur

voortuitlopend kan worden ontwikkeld en hoe de bijbehorende financiële risico's worden verdeeld.

Dat geeft bedrijven de zekerheid om te verduurzamen en helpt netbeheerders om gericht te investeren. Het voorkomt bovendien dat infrastructuur, energieaanbod en industriële vraag op verschillende plaatsen of momenten tot stand komen.

4. Werk uit wat een weerbaar energiesysteem concreet vraagt

Er wordt een belangrijke stap gezet door weerbaarheid als ontwerpprincipe voor het energiesysteem te benoemen. Het NPE kijkt naar energie-import, fysieke en digitale veiligheid, kritieke grondstoffen, infrastructuur op zee en nieuwe afhankelijkheden in internationale ketens.

De concrete consequenties voor het energiesysteem en de infrastructuur zijn hiermee alleen nog niet duidelijk. Voer een maatschappelijke dialoog welke verstoringen Nederland bestand moet zijn, welk niveau van energiezekerheid daarbij hoort en welke kosten de samenleving daarvoor wil dragen.

Vertaal deze keuzes vervolgens naar eisen aan infrastructuur, opslag, reserves, binnenlandse productie, import en digitale veiligheid. Betrek daarbij ook de tijdelijke strategische waarde van bestaande gasinfrastructuur en opslag. Dat is nodig om ervoor te zorgen dat huishoudens, bedrijven en essentiële voorzieningen ook bij geopolitieke spanningen of grote verstoringen over energie kunnen blijven beschikken.

5. Koppel de beleidsagenda aan geld, verantwoordelijkheden en besluiten

Het NPE bevat een concretere beleidsagenda dan het NPE uit 2023. De agenda noemt besluiten en jaartallen voor onder meer netcongestie, flexibiliteit, wind op zee, waterstof, groen gas, warmtenetten en integrale systeemsturing. Dat geeft overheden, bedrijven en netbeheerders meer zicht op de aangekondigde vervolgstappen.

Tegelijkertijd is voor een deel van de maatregelen nog geen financiële dekking geregeld. Ook zijn verantwoordelijkheden, onderlinge afhankelijkheden en uitvoeringsvoorwaarden niet overal voldoende uitgewerkt. De beleidsagenda biedt daardoor nog niet automatisch zekerheid dat een maatregel tijdig kan worden uitgevoerd. Koppel de beleidsagenda daarom aan concrete financiële middelen, verantwoordelijke partijen en harde besluitmomenten. Geef prioriteit aan maatregelen die snel bijdragen aan een betere benutting van het energiesysteem en investeringen mogelijk maken.